T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/514
KARAR NO : 2025/339
KARAR TR : 05/05/2025

ÖZET: Tarımla uğraşan davacının tarlasına davalı Birlik tarafından, 2022 yılı tarım sezonunda gereken zamanda su verilmemesi nedeniyle, uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan ve Sulama Birliği yönünden oluşan davanın, ADLİ **YARGI** YERİNDE, görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : İ.H.K
Vekili : Av. E.Y
İdari Yargıda
Davalılar :1- Cullap Günışık Sulama Birliği Başkanlığı
2- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Adli Yargıda
Davalı : Cullap Günışık Sulama Birliği Başkanlığı
Vekili : Av. S. D

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili 25/08/2022 tarihli dilekçesiyle; müvekkilinin Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, ... Mahallesinde çiftçilik yaptığını, 2022 tarım sezonunda ... parsel sayılı arazide hububat ekimi yaptığını, davalıların çiftçilere lazım gelen suyu gereken zamanda vermekle yükümlü olmasına rağmen yasal yükümlülüklerine aykırı olarak suyu arazilere vermemesi neticesinde müvekkilinin ekinlerinin kuruduğunu, müvekkilinin uğradığı zararların tespiti için mahkemeye başvuru yapıldığını, delil tespitinde bilirkişiler tarafından 10.500,72 TL zararın oluştuğu yönünde görüş verildiğini, zararın tazmini için davalılara yapılan başvurunun sonuçsuz kaldığını ifade ederek, müvekkilinin uğradığı zarara karşılık şimdilik 10.500,72 TL maddi, 5.000 TL manevi tazminatın ve 5.164,90 TL delil tespiti masrafının yasal faiziyle birlikte davalılardan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesi 07/09/2022 tarih ve E.2022/1435, K.2022/1462 sayılı kararı ile, tazmini istenilen zarar miktarının konusunda tereddüt hasıl olduğu gerekçesiyle dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

3. Davacı vekili 04/10/2022 tarihli dilekçesiyle; müvekkilinin Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, ... Mahallesinde çiftçilik yaptığını, 2022 tarım sezonunda ... parsel sayılı arazide buğday ekimi yaptığını, davalıların çiftçilere lazım gelen suyu gereken zamanda vermekle yükümlü olmasına rağmen yasal yükümlülüklerine aykırı olarak suyu arazilere vermemesi neticesinde müvekkilinin buğday ekinlerinin kuruduğunu, müvekkilinin uğradığı zararların tespiti için mahkemeye başvuru yapıldığını, zararın tazmini için davalılara yapılan başvurunun sonuçsuz kaldığını ifade ederek, müvekkilinin uğradığı zarara karşılık şimdilik 10.500 TL maddi, 5.000 TL manevi tazminatın ve 1.000 TL keşif masrafının yasal faiziyle

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

birlikte davalılardan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

4. Davalı Cullap Günışık Sulama Birliği Başkanlığı vekili, 18/11/2022 tarihli savunma dilekçelerinde; davacı ile aralarında sözleşme ilişkisi bulunduğunu ileri sürerek görev itirazında bulunmuştur.

5. **Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesi 30/11/2022 tarih ve E.2022/1725, K.2022/2245 sayılı kararı i**le, uyuşmazlığın adli yargının görevinde bulunduğundan bahisle davanın, 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, davalı Cullap Günışık Sulama Birliği Başkanlığı vekilinin kararı istinaf etmesi üzerine, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesi 07/04/2023 tarih ve E.2023/327, K.2023/374 sayı ile istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. İdare Mahkemesi kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden, idari yargının görev alanı; idare hukuku kuralları içinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler, idari eylemler ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar nedeniyle açılan davaların görüm ve çözümüyle sınırlıdır.

22/03/2011 tarih ve 27882 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun 1'inci maddesinin birinci fıkrasında Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayını almak suretiyle işlettirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemek olarak belirtilmiş, ikinci fıkrasında sulama birliklerinin kamu tüzel kişiliğine sahip olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabi olacağı, 13'üncü maddesinde ise birliklerin 09/06/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre alacaklarının tahsili yoluna başvuracağı kuralına yer verilmiştir.

Anayasanın 127'nci maddesinin son fıkrasında; mahallî idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgilerinin yasayla düzenleneceği kuralı yer almaktadır. Sulama birlikleri Anayasanın yukarıda aktarılan 127'nci maddesi kapsamında 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nda bir mahalli idare birimi olarak düzenlenmişken, 22/03/2011 tarih ve 27822 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun 21'inci maddesi ile 5355 sayılı Kanun'un sulama birliklerini düzenleyen 19'uncu maddesi yürürlükten kaldırılarak, sulama birliklerinin 5355 sayılı Kanun ile olan bağlantısı sona erdirilmiştir. 5355 sayılı Kanun'da aralarında sulama birliklerinin de yer aldığı birlikler yerel yönetim niteliği taşımakta ve bu şekilde örgütlenmekte iken, sulama birliklerini ayrıca ve özel olarak düzenleyen 6172 sayılı Kanun ile sulama birliklerinin 5355 sayılı Kanun'da öngörülen şekli ile yerel yönetim olarak nitelendirilmediği anlaşılmaktadır.

Bu haliyle birlik ana statüsünün DSİ Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlıkça onaylanması sonucu sulama birliklerinin tüzel kişilik kazanacağı, tüzel kişilik kazanıncaya kadar DSİ Genel Müdürlüğü ile Bakanlık tarafından tesis edilen işlemin idari işlem olduğu açık olup, sulama birliğinin tüzel kişilik kazanmasından sonra meydana gelen uyuşmazlıkların adli yargı yerinde çözümleneceği kuşkusuzdur.

Dava dosyasının incelenmesinden; Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi'nde çiftçilik yapmakta olan davacının, 2022 üretim sezonunda Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, ... Mahallesi, ... parsel sayılı taşınmazı kiraladığı, bu taşınmazda buğday ekimi yaptığı, davacı tarafından, davalı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün ihmali ile çiftçiye su sağlamakla mükellef olan davalı

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

Cullap Sulama Birliği'nin birlik üyelerine vermesi gereken suyu vermemesi nedeniyle tarlada bulunan ekili buğday ürününün kuruduğu/zarar gördüğü ileri sürülerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik ürün zararına karşılık 10.500,00-TL maddi ve ürünlerin kuruması nedeniyle yaptığı emeklerin zayi olması nedeniyle duyulan elem ve üzüntüye karşılık 5.000,00-TL manevi zararın idareye başvuru tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte tazmini ile 1.000,00-TL keşif masrafının yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dosyadaki bilgi belgelerin birlikte incelenmesinden; dava konusu uyuşmazlığın, davacının, Şanlıurfa ili, Haliliye ilçesi, ... Mahallesi, ... parsel sayılı taşınmazına su verilmemesi nedeniyle meydana geldiği ileri sürülen ürün zararının tazmini isteminden kaynaklandığı, davacı tarafından zarar tazminine dayanak yapılan, "idareler tarafından verilmekle mükellef olunan suyun zamanında verilmemesi" yönündeki iddianın ise davacı ve davalı Cullap Sulama Birliği arasında bulunan sulama suyu teminine ilişkin sözleşmesel ilişkiye dayandığı,Mahkememizin 20/10/2022 tarihli ilk incelemeye esas ara kararımıza cevaben gönderilen; dava konusu taşınmaza ilişkin 2022 yılı ve öncesine ait sulama beyannameleri, sulama tahsilat makbuzları ile de davacı ile davalı Cullap Sulama Birliği arasında ücret karşılığı sulama suyu teminine ilişkin özel hukuk ilişkisinin açıkça ortaya konduğu görülmektedir.

Bu durumda, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile dava konusu olayın birlikte değerlendirilmesinden; davacının taşınmazına idarelerce su verilmemesi nedeniyle ürün zararının meydana geldiğinden bahisle zarar tazmini istemiyle açılan işbu davadaki uyuşmazlığın davalı ile davacı arasında ücret karşılığında sulama suyu teminine ilişkin özel hukuk ilişkisinden kaynaklandığı anlaşıldığından, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim, Danıştay Onuncu Dairesinin 07/12/2020 tarih ve E:2015/1141, K:2020/5867 sayılı kararı ile Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesinin 16/09/2021 tarih ve E:2020/466, K:2021/1341 sayılı kararları da bu yöndedir..."

6. Davacı vekili, bu kez aynı gerekçelerle, sadece Cullap Sulama Birliği Başkanlığına karşı 10.000 TL maddi, 10.000 TL manevi zararının ve 1.000 TL keşif masrafının tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

7. **Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 22/03/2024 tarih ve E.2022/3368 sayılı ara kararı** ile, uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli merciin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı İ.H.K tarafından davalı CULLAP SULAMA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI aleyhine açılan Tazminat (Haksız Fiilden Kaynaklanan) ilişkin davanın mahkememizde yapılan açık duruşması sonunda verilen 22/03/2024 tarihli ara kararı gereğince;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı taraf dava dilekçesinde müvekkilinin çiftçilikle uğraştığını davalı sulama birliğine ait tesisten sulama yaptığını davalı birliğinden sulama döneminde yeterli su vermemesi nedeniyle müvekkiline ait tarladaki ürünlerin zarar gördüğünü iddia ederek maddi ve manevi tazminat talebiyle eldeki davayı açmıştır.

Davalı taraf davanın haksız olduğunu, davacının herhangi bir zararının bulunmadığını, suyun yetersiz verildiğine dair iddialarını kabul etmediklerini, davacının davalı sulama birliğine bu konuda herhangi bir başvurusunun olmadığını, davacının kendi kusur ve ihmaliyle zarara neden olduğunu savunarak davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

Dava, davalı sulama birliği tarafından verilen suyun yetersiz gelmesinden kaynaklı ekili ürün zararı nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Somut uyuşmazlıkta davalı Cullap Sulama Birliği tarafından sulama beyannamesi sunulmuş, taraflar arasında sözleşme bulunmadığı anlaşılmıştır.

Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesinin 2022/1725 Esas 2022/2445 Karar sayılı kesinleşen kararda idare mahkemesince hükme esas alınan sulama beyan sözleşmesi ise davalı sulama birliği ile DSİ tarafından çiftçilerle imzalanmak üzere önceden matbu şekilde hazırlanan belge niteliğinde olup sözleşme niteliğinde kabul edilemez.

Neticeten, idari dava dairesince belirtildiği üzere, davanın, taraflar arasında bir abonelik sözleşmesine dayanmadığı, idarenin plan ve proje kapsamında yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak kurulmuş bir işleme karşı ya da bu nitelikteki işlem ve eyleminden doğan zararların tazminine yönelik olarak açılan tam yargı tazminat davası olduğu, bu nedenle davanın idari yargıda görülmesi gerektiğinden yargı yolu caiz olmadığından davanın usulden reddine dair karar verilmiştir. (Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, 27.02.2023 gün ve E:2023/109, K: 2023/157 sayılı kararı)

Bu durumda açılan davanın, taraflar arasında bir abonelik vs. sözleşmeye dayanmayan, idarenin plan ve proje kapsamında yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak kurulmuş bir işleme karşı ya da bu nitelikteki işlem ve eyleminden doğan zararların tazminine yönelik olarak 2577 sayılı Kanun'un 2/1. maddesinde belirtilen dava türlerinden olması nedenleriyle, uyuşmazlığın İdari Yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği düşünüldüğünden aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

KARAR: Açıklanan nedenlerle;

1-Aynı konuda her ne kadar İdare Mahkemesince davanın görev yönünden reddine karar verilmiş ve bu karar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşmişse de açılan davayla ilgili olarak İdari Yargının görevli olduğu anlaşılmakla olumsuz görev uyuşmazlığının çözümlenmesi ve görevli mercin belirlenmesi için 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve bu nedenle yargılamanın durdurulmasına,

2-Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilecek kararın beklenmesine ve sonucuna göre işlem yapılmasına,

3-Dair taraf vekillerinin yokluğunda dosya üzerinden yapılan inceleme sonunda karar verildi.22/03/2024"

8. Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesince 27/03/2024 tarihli üst yazıyla Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru yapılmış Mahkememizce dosyanın iade edilmesi üzerine bu kez 25/09/2024 tarihli üst yazıyla 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli ve idari yargı dava dosyalarının asılları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

9. Anayasa'nın *"B. Yargı yolu"* başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"...
İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

10. Anayasa'nın *"III. Tabii servetlerin ve kaynakların aranması ve işletilmesi"*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

başlıklı 168. maddesi şöyledir:

"Tabiî servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzelkişilere devredebilir. Hangi tabiî servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzelkişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzelkişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzelkişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir."

11. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

" 1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

12. 2577 sayılı Kanun'un *"İptal ve tam yargı davaları"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta ki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

13. 2577 sayılı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.

2. Görevli olmayan adli (...) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

14. 15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin "*Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri*" başlıklı 121. maddesinin 1. fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

> *" (1) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:*
> *a) Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek.*
> *b) Sulama tesislerini kurmak, sulama sahalarında mevcut parsellerin tamamını veya aksamını gösterir harita ve planları yapmak veya yaptırmak ve icabı halinde kadastrosunu yaptırmak.*
> *...*
> *g) Bu maddede belirtilen tesislerin çalıştırma, bakım ve onarım dâhil işletmelerini yürütmek.*
> *ğ) Bu maddede belirtilen işlerle ilgili olmak üzere rasat, tecrübe, istatistik, araştırma ve her türlü istikşaf işlerini yapmak; ezcümle toprağın cins ve karakterini, yetiştirilecek mahsul nevilerini ve elde edilecek zirai, iktisadi faydaları ve verimlilik derecelerini tespit etmek; bu mevzularda gerekirse ilgili bakanlık ve kurum ve kuruluşlardan faydalanmak, amenajman planları hazırlamak ve bunları temin edecekleri fayda ve ele alınmalarındaki zaruretlere göre seçmek, sıralamak ve Bakanlığa teklif etmek.*
> *h) Bu maddede belirtilen işlerin her türlü etüt ve projelerini yapmak veya yaptırmak.*
> *ı) Tesislerin yapılması hususunda her türlü mali imkânları araştırmak ve icabı halinde ortaklıklar kurulmasını Bakanlığa teklif etmek ve Cumhurbaşkanı kararı ile uzun vadeli iç ve dış istikrazlar yapmak..."*

15. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun *"A. Borcun ifa edilmemesi" üst başlığı altında "I. Giderim borcu", "1. Genel olarak"* alt başlığının 112. maddesi şöyledir:

> *"Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür."*

16. 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

> *"(1) Bu Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayını almak suretiyle işlettirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.*
> *(2) Sulama birlikleri kamu tüzel kişiliğine sahip olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir."*

17. 6172 sayılı Kanun'un *"Birliğin görev alanı ve çalışma konuları"* başlıklı 3. maddesi şöyledir:

> *"(1) Birliklere devredilen tesislerin hizmet alanı, birliklerin görev alanı olup sınırları, kapsamı ve ismi DSİ tarafından belirlenir.*
> *(2) Bir görev alanı içerisinde aynı amaçla birden fazla birlik kurulamaz.*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

(3) Birlik, devraldığı tesislerin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu çerçeve ana statüde ve devir sözleşmesinde yer alan esaslara uygun olarak yürütür.

(4) Birliğin çalışma konuları şunlardır:

a) Görev alanı içerisinde yer alan tesislerin işletme, bakım, onarım, yönetim ve yenileme hizmetlerini usul ve esaslarına uygun olarak yapmak.

b) Katılım payını, su kullanım hizmet bedelini ve uygulanan cezaları tahsil etmek.

c) Devraldığı tesislerin yatırım bedellerini geri ödemek.

ç) (Değişik:5/3/2022-7381/27 md.) Devraldığı tesisi DSİ'nin onayını almak suretiyle geliştirmek bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak, yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmak üzere sulama tesisinin mütemmim cüzü olacak şekilde projeler geliştirmek, enerji tesisleri kurmak ve işletmek veya diğer kurum ve kuruluşlar tarafından geliştirilen, kurulan yenilenebilir enerji tesislerini devralarak işletmek, sulama birliğinin feshi hâlinde tesisleri çalışır hâlde DSİ'ye devretmek.

d) Görev alanı içerisinde su miktarına bağlı olarak ekilecek bitki desenini Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili birimleri ile işbirliği yaparak planlamak.

e) Görev alanı içerisinde öngörülen üretim hedeflerinin gerçekleşmesine katkıda bulunmak üzere gerekli tedbirleri almak.

f) Sulama ve diğer tarımsal konularda faaliyet gösteren kurumlarla işbirliği yaparak araştırma, geliştirme ve eğitim çalışmalarında bulunmak.

g) Amaç ve görevleri ile ilgili konularda ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek.

ğ) Ortak tesisler için DSİ'ce sarf olunan işletme ve bakım masraflarından kendi payına düşen miktarı ödemek.

h) (Ek:5/3/2022-7381/27 md.) Görev sahası dâhilinde, işlenmeyen ve tarım yapılmayan gerçek ve tüzel kişilere ait tarım arazilerini DSİ'ce düzenlenecek usul ve esaslar dâhilinde, kiralayarak tarımsal üretim yapmak veya yaptırmak."

18. 6172 sayılı Kanun'un "*Denetim ve birlik mallarının durumu*" başlıklı 18. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 19/4/2018-7139/49 md.)

(1) Birliklerin denetimi DSİ veya Bakanlık tarafından yapılır. Birlikler mali yönden yılda bir defa ayrıca Maliye Bakanlığının denetimine tabidir. Bu denetimler sonucunda düzenlenecek raporların bir örneği, gerekli işlemlerin yapılması için Bakanlığa gönderilir.

(2) Denetim sonucunda birliğin zarara uğratıldığının tespit edilmesi halinde 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71 inci maddesi hükümleri uygulanır.

(3) Birlikler, Sayıştay tarafından doğrudan denetlenebilir.

(4) Birliğin devraldığı sulama tesisi ve bütünleyici parçaları Devlet malı olup, bunlara zarar verenler hakkında 5237 sayılı Kanunun kamu malına zarar verme ile ilgili ceza hükümleri tatbik olunur."

19. 6172 sayılı Kanun'un "*Birlik tüzel kişiliğinin sona ermesi*" başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 19/4/2018-7139/50 md.)

(1) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 16/7/2020 tarihli ve E.: 2018/104, K.: 2020/39 sayılı Kararı ile.)

(2) Birliğin tasfiyesi DSİ tarafından yürütülür. Tasfiyenin usul ve esasları çerçeve ana statü ile düzenlenir.

(3) Tüzel kişiliği sona erdirilen sulama birlikleri tarafından işletilen sulama tesisleri hakkında 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümleri uygulanır."

20. 6172 sayılı Kanun'un, 19/04/2018 tarihli, 7139 sayılı Kanun'un 53. maddesi ile

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

ilga edilmeden önceki 13. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Birlikler 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre alacaklarının tahsili yoluna başvurur."

21. 6172 sayılı Kanun'un, 19/04/2018 tarihli, 7139 sayılı Kanun'un 53. maddesi ile ilga edilmeden önceki *"Birlik üyesi olmayan su kullanıcılarının durumu"* başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"(1) Birliğin görev alanında bulunan tesisten istifade eden su kullanıcıları, birlik üyesi olmasalar dahi, bu Kanunda ve birlik ana statüsünde öngörülen esaslar çerçevesinde, sulama işletme faaliyetlerine ilişkin olarak alınan kararlara diğer birlik üyeleri gibi uymaya ve yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeye mecburdur. Üye olmayan su kullanıcılarının sulamadan faydalanmayla ilgili hakları kısıtlanamaz. Ancak, mali mükellefiyetleri birlik meclisi kararı ile iki katına kadar artırılabilir."

22. 6172 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi şöyledir:

"- (Ek: 19/4/2018-7139/51 md.)

(1) Birlik görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzel kişi sulama tesisinden faydalanabilmek için o birliğe üye olmak zorundadır.

(2) İlk üyelik kaydı sırasında bir defaya mahsus olmak üzere (…)7 katılım payı tahsil edilir.

(3) Birlik üyeleri birlik tarafından tahakkuk ettirilen su kullanım hizmet bedelini ve borçlarını düzenli olarak ödemek, birlik tarafından su yetersizliğine bağlı olarak yapılan ekim planlamasına uymak, sulama planlaması ve su dağıtım ve münavebe programlarına katılmak, arazisi üzerinde yer alan sulama tesisini korumak, kişisel kusurlarından dolayı meydana gelen zararları gidermek, aksi takdirde bu zararları gidermek için birliğin yapacağı her türlü harcamayı birliğe ödemek, birliğin sorumluluğunda olan tesisler ile kullanılan her türlü ekipmana zarar vermemek, zarar verilmesi durumunda bu zararı tazmin etmek, birliğin sorumluluğunda olan tesisler üzerinde yapılan işletme, bakım ve onarım çalışmaları için arazisine girilmesine izin vermek ve sulama tesisinden faydalanma sözleşmesini imzalamak zorundadır.

(4) Su kullanıcısı olma vasfını kaybedenlerin üyelikleri resen sonlandırılır.

(5) Birlikler gelirlerini, birlik ana statüsünde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak tahsil eder. Birlikler vadesinde ödenmeyen alacaklarını genel hükümlere göre tahsil eder.

(6) Birlik görev alanı dışında kalan su kullanıcılarından, suladıkları her dekar arazi başına su kullanım hizmet bedelinin iki katı ücret alınır.

(7) Birliğe Bakan tarafından görevlendirilen kamu personeli Başkan, görevlendirme süresince kurumundan aylıklı izinli sayılır ve kadrosuna bağlı olarak ödenen her türlü aylık, mali ve sosyal haklarının kurumu tarafından ödenmesine devam olunur. Bu şekilde görevlendirilenlere, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın, sulama birliği hizmet alanı 1.000 hektara kadar olanlar için (10.000) gösterge rakamının, 1.000 hektar dâhil 10.000 hektara kadar olanlar için (15.000) gösterge rakamının ve 10.000 hektar ve fazla olanlar için (20.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda her ay huzur hakkı ödenir. Başkana ödenecek huzur hakkı prime esas kazanca dâhil edilmez.

(8) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 16/7/2020 tarihli ve Esas No.:2018/104; Karar No.:2020/39 sayılı Kararı ile.)"

23. 6172 sayılı Kanun'un "*Mevcut birlikler*" başlıklı geçici 1. maddesi şöyledir:

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

"(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa göre kurulmuş olan sulama birlikleri onsekiz ay içinde durumlarını bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadır. Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer ve bu birlikler valinin görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında; defterdarlık, tarım il müdürlüğü, DSİ bölge müdürlüğü ve il mahalli idareler müdürlüğü yetkililerinden oluşan tasfiye komisyonu tarafından en geç iki ay içinde tasfiye edilir. Birliğin tüm hak, alacak, borç ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olmayan personeli ile birliğe ait taşınır ve taşınmazlar bu Kanuna istinaden kurulan yeni birliğe devrolunur.

(2) Kurulmuş olan sulama birliklerinde 657 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personel, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Devlet Personel Başkanlığınca tespit edilecek ihtiyaca göre kadroları ile mükteseplerine uygun olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredilir.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan birliklerde sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar, mevcut statüleri ile istihdam edilmeye devam olunur. Birlikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren mevcut statüleri devam edenler dışında yeni sözleşmeli personel istihdam edemezler.

(4) Bakanlık DSİ'nin teklifi üzerine birliklerin, bu maddeye göre yeniden kurulmaları sırasında görev alanlarında değişiklik yapmaya yetkilidir."

24. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un *"Kanunun şümulü"* başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur."

25. 26/07/2018 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlığınca onaylandığı anlaşılan Sulama Birliği Çerçeve Ana Statüsünün "*Birlik Üyeliği*" başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Birlik görev alanı içerisinde tapuda kayıtlı arazi sahibi olmak veya arazi kiralamak suretiyle tarımsal üretimde bulunan her su kullanıcısı gerçek ve tüzel kişi, tesisten faydalanabilmek için o birliğe üye olmak zorundadır.

(2) Aynı arazi üzerinde miras ortaklığı, paylı mülkiyet vb. sebeplerle birden fazla malikin bulunması halinde su kullanıcısı gerçek ya da tüzel kişilerin birliğe üyeliğinde diğer ortak ve/veya pay sahiplerinin muvafakatı istenir."

ii. "*Birlik Hizmetlerinden Faydalanma*" başlıklı 30. maddesi şöyledir;

"(1) Birlik hizmetlerinden faydalanmak isteyen görev alanı içindeki su kullanıcılarının Sulama Tesisinden Faydalanma Sözleşmesini imzalamaları ve birliğe üye olmaları zorunludur.

(2) Birlik görev alanı dışındaki (şebeke dışı) su kullanıcıları ise bu statünün 6'ncı maddesindeki şartların sağlanması durumunda yıllık su kullanım sözleşmesi imzalayarak birlik hizmetlerinden faydalanabilirler. Bu durumdaki su kullanıcıları birlik üyesi olmasalar dahi, sulama işletme faaliyetlerine ilişkin olarak birlik başkanlığı tarafından alınan kararlara diğer birlik üyeleri gibi uymaya ve yükümlülüklerini zamanında yerine getirmek zorundadır.

(3) Birlik görev alanı dışında kalan su kullanıcılarından, suladıkları her dekar arazi başına su kullanım hizmet bedelinin iki katı ücret alınır."

B. Yargı Kararları

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

26. 27/11/2020 günlü ve 31317 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 16/07/2020 tarihli ve E.2018/104, K.2020/39 sayılı kararında değinilen 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu kapsamındaki sulama birliklerinin hukuki statüsüne ilişkin gerekçe ve tespitlerin bir kısmı şu şekildedir:

"Anayasa, kanunlar ve CBK ile kamu tüzelkişiliklerine birçok alanda, kuruluş amacına özgü hukuksal durumlar tanınmaktadır. Ayrıca, kamu tüzelkişileri, nitelikleri ve özellikleriyle bağdaştığı ölçüde, özel hukuk tüzelkişilerinin özel hukuk hükümlerine göre sahip olduğu hakları kullanabilmektedir (AYM, E.2006/61, K.2007/91, 30/11/2007). 6172 sayılı Kanun'un 1. maddesinde sulama birliklerinin de kamu tüzelkişiliğine sahip oldukları ve Kanun'da hüküm olmayan hâllerde özel hukuk hükümlerine tabi olacakları belirtilmektedir." (§ 243)

"Kamu tüzelkişileri, devlet tarafından kamu yararının gerçekleştirilmesi amacıyla kurulan, kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatılan tüzelkişilerdir. Bu tüzel kişilerin özel hukuk tüzel kişilerinden farklı olarak üstün ve ayrıcalıklı yetkilere sahip olmasıyla güdülen amaç ise kamu yararının sağlanması ve kamu hizmetinin en iyi şekilde yerine getirilmesidir.

Sulama birliklerinin kuruluşu, yapısı, görev ve yetkileri, mali hükümleri, personel istihdamı, denetimi, tüzelkişiliğinin sona ermesi 6172 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. Bu birliklerin özellikle kuruluşları, görev alanları ve denetimlerinde DSİ'nin onay ve yetkisi bulunmaktadır. Sulama birlikleri Anayasa'da özel olarak düzenlenmemiş olup organlarının seçimle oluşmasında anayasal bir zorunluluk bulunmamaktadır. Sulama birliklerinin temel organı olan başkanlığın oluşumu Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında geçen idarenin kanunla düzenlenmesi ilkesi ile ilgili olup Anayasa'da özel olarak düzenlenmeyen hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarının organlarının belirlenmesinde kanun koyucu takdir yetkisine sahiptir. Birlik başkanlarına tanınan idari para cezası verme yetkisi de bu kapsamda kanun koyucunun takdir yetkisindedir.

Diğer yandan sulama birliklerinin kamu personeli arasından Bakan tarafından seçilen başkan tarafından temsil edileceği ve yönetileceğine, başkanlığın ise başkan ve başkanlık hizmetlerini yürüten diğer personelden oluşacağına dair birlik başkanının belirlenme usulü, başkanlığın oluşumu, görev ve yetkileri ile ilgili hususlar Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında kalmaktadır. Anayasa'nın anılan hükmüne göre memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği belirtilmektedir. Dava konusu kurallarda da birlik başkanının belirlenme usulü, idari para ceza verme yetkisini de içeren görev ve yetkileri kanunla düzenlendiğinden kanunilik ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır." (§ 252-254)

"Kamu tüzelkişilikleri devam eden birliklerin feshine karar verilmesi ise kamu tüzelkişiliklerinin sona ermesine yol açacaktır. Kanun'un 20. maddesinin (3) numaralı fıkrasında tüzelkişiliği sona erdirilen sulama birlikleri tarafından işletilen sulama tesisleri hakkında 6200 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası "Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur" şeklinde iken 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile "Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur" şeklinde değiştirilmiştir. Yürürlükteki Anayasa hükmüne göre kamu tüzelkişiliği ancak kanunla ya da CBK'yla kurulabilir. Aynı şekilde bir kamu tüzelkişiliği ancak kanunla ya da CBK ile kaldırılır. 6771 sayılı Kanun'dan önceki dönemde yürürlükte olan "Kamu tüzelkişiliği, … kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur" hükmü yürürlükte olmadığından kamu tüzelkişiliğinin artık kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulması veya kaldırılması mümkün değildir.

Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kamu tüzelkişiliğinin, kanunla veya CBK ile kurulacağı şeklindeki düzenleme kamu tüzelkişiliğine sahip sulama birlikleri yönünden de geçerlidir. Kamu tüzelkişiliğinin veya organlarının kanunla veya CBK'ya dayanılarak kurulması zorunluluğu, kamu tüzelkişiliğinin veya organlarının ortadan

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

kaldırılması bakımından da geçerli olacaktır. Bu durumda bir kamu tüzelkişiliği de ancak kanunla ya da CBK ile kaldırılabilir. Dolayısıyla birliklerin DSİ'nin teklifi üzerine Bakan onayı ile feshedileceğini öngören dava konusu (1) numaralı fıkra Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağdaşmamaktadır." (§ 260-262)

"Sulama birlikleri, DSİ'nin belirlediği sulama alanlarında sulama işletmeciliği konusunda hizmet vermek için kurulan, sulama tesislerinin işletme, bakım ve yönetim sorumluluklarını üstlenen, kamu yararının ve kamu hizmetinin yerine getirilmesine yönelik faaliyet gösteren kamu tüzelkişiliğine sahip hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Dolayısıyla sulama birliklerinin sundukları hizmetin kamu hizmeti niteliğinde olduğu açıktır. Kanun'un ek 1.maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise birliğin görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzelkişinin sulama tesisinden faydalanabilmek için o birliğe üye olmak zorunda olduğu belirtilmektedir. Her su kullanıcısı gerçek ve tüzelkişiden ilk üyelik kaydı sırasında bir defaya mahsus olmak üzere kural uyarınca DSİ'nin belirlediği katılım payı tahsil edilmektedir." (§ 272

"6172 sayılı Kanun'da 7139 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerle sulama birliklerindeki birlik meclisi, yönetim kurulu ve denetim kurulu organları kaldırılmış, birliklerin sadece başkanlıktan oluşacağı kabul edilmiş ve birlikler yeniden yapılandırılmıştır. Dolayısıyla kaldırılan organlarla ilgili düzenlemeleri içeren kural ile yeniden yapılandırma sonucunda en üst yöneticinin görevine son verilebilmesi, alacakların tahsili, gözlemciler ile birlik üyesi olmayan su kullanıcılarının durumuna ilişkin kurallar da yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun'un yürürlükten kaldırılan 19. maddesinde birliğe üye olmayan su kullanıcılarının yükümlülüklerini yerine getirmek koşuluyla tesislerden faydalanabilecekleri öngörülmüş iken 6172 sayılı Kanun'a 7139 sayılı Kanun'la eklenen ek 1. madde ile birliğin görev alanında yer alan her su kullanıcısı gerçek ve tüzelkişinin sulama tesisinden faydalanabilmek için o birliğe üye olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Sulama birliklerinin kamu tüzelkişiliğine sahip olduğu, Anayasa'da özel olarak düzenlenmediği ve Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca anılan birliklerin teşkilatlarını ve bu bağlamda organlarını belirleme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisine sahip olduğu gözetildiğinde anılan takdir yetkisi kapsamında kanun koyucu tarafından kuralla Anayasa'nın 44. maddesinde ifade edilen toprağın verimli olarak işletilmesini koruma ve geliştirme amacına ulaşma bakımından daha etkili ve elverişli görülen farklı bir yapılanma öngörülmesinin sonucu olarak önceki yapılanmaya ilişkin hükümlerin madde metinlerinden çıkarılmasında veya yürürlükten kaldırılmasında Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır." (§ 315-316).

27. Uyuşmazlık Mahkemesinin 04/05/2015 tarih ve E.2015/166, K.2015/272 sayılı kararında, özetle; *"sulama işi, bir kamu hizmeti niteliğini taşımakta ise de; ... Sulama Birliği bu hizmeti, ilgili yasaların belirlediği ilkeler ve özel hukuk kurallarına göre yürütmek durumundadır. Su kullanım bedelinin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil iki taraf arasında yapılan sözleşmeye dayanmaktadır. Nitekim, ödemelerin yapılmaması durumunda davalı alacağını, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre değil, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil etmektedir. Taraflar arasında düzenlenen "Sulama Beyan Sözleşmesi", daha çok tip sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan kişinin, sözleşmeyi idareyle birlikte düzenlemesi yerine katılımı söz konusudur. Ancak bu durum, idare ile kişi arasında kurulan özel hukuk ilişkisini kamu hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü birçok durumda hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin, çoğunlukla tip sözleşmeler yoluyla ve kişilerin katılımı ile gerçekleşebilmesini olanaklı kılmaktadır. Ortada davacı ile davalı birlik arasında yapılmış bir sulama beyan sözleşmesine dayalı olarak ortaya çıkan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre çözümlenesi gerekeceğinden, davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir."* denilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

A. İlk İnceleme

28. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/05/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, Asliye Hukuk Mahkemesince anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, adli yargı dosyasının ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği, *"adli ve idari yargı yerlerinde ortak davalı olan Cullap Sulama Birliği Başkanlığı yönünden görev uyuşmazlığı doğduğu"* ve usule ilişkin bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

29. Raportör-Hâkim, Süleyman ARIDURU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

30. Dava, tarımla uğraşan davacının, tarlasına davalı Birlik tarafından yeterli su verilmemesi nedeniyle, ürün kaybı yaşaması sonucu uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın idari yargıda; Cullap Günışık Sulama Birliği Başkanlığı ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden, adli yargıda ise; Cullap Günışık Sulama Birliği Başkanlığından tazmini istemiyle açılmış, olumsuz görev uyuşmazlığı anılan birlik yönünden doğmuştur.

31. Davalı Sulama Birliği, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda, ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla kamu tüzel kişiliğini haiz, kanunla kurulmuş bir kamu kuruluşudur.

32. Böyle olmakla birlikte, bu kuruluşun kişilere sağladığı hizmete ilişkin işlemlerinin yargısal denetimini yapacak yargı düzenini belirleyebilmek için, işlemin özel hukuk ilişkilerinden mi yoksa kamusal yetkilerin kullanılmasından mı doğup doğmadığının irdelenmesi gerekmektedir.

33. İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projenin hukuka aykırı olduğu nedeniyle iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak davalar ile idarenin aynı plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, suyolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak davaların görüm ve çözümünün, iptal ve tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu, idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

34. Sulama işi, bir kamu hizmeti niteliğini taşımakta ise de, Sulama Birliği bu

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin

hizmeti ilgili yasaların belirlediği ilkeler ve özel hukuk kurallarına göre yürütmek durumundadır. Su kullanım bedelinin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil iki taraf arasında yapılan sözleşmeye dayanmakta olup, taraflar arasındaki sözleşmeden doğan alacakların tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un ilgili hükümleri uygulanmamaktadır.

35. Taraflar arasında düzenlenen *"Sulama Beyan Sözleşmesi"*, daha çok tip sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan kişinin, sözleşmeyi idareyle birlikte düzenlemesi yerine katılımı söz konusudur. Ancak bu durum, idare ile kişi arasında kurulan özel hukuk ilişkisini kamu hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü birçok durumda hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin, çoğunlukla tip sözleşmeler yoluyla ve kişilerin katılımı ile gerçekleşebilmesini olanaklı kılmaktadır.

36. Dava dosyalarının incelenmesinden, davacının 11/03/2022 tarihli sulama beyan başvurusunun bulunması, sulama tesisinden faydalanma sözleşmesi başlıklı tarihsiz sözleşmenin davacı tarafından imzalanması, sözleşmenin *"Su Kullanıcısının Hak ve Yükümlülükleri"* başlıklı 5. maddesi gereği, sözleşmenin imzalanması ve sulama sezonundan önce sulama beyannamesi verilmesi şartıyla tesisin sağladığı hizmetten faydalanma hakkına sahip olunduğunun hükme bağlanmış olması, dosyaya sunulan mesaha tahakkuk fişleri ve tahsilat makbuzlarının da bulunması karşısında; davacı ile davalı Cullap Sulama Birliği arasında ücret karşılığı sulama suyu teminine ilişkin özel hukuk ilişkisinin kurulduğunun kabulü gerekmektedir.

37. Tüm bu açıklamalara göre, davacının ekili arazilerindeki bitkilerine, davalı Cullap Günışık Sulama Birliği tarafından gerekli suyun verilmediğinden bahisle, uğranıldığı öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

38. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 22/03/2024 tarih ve E.2022/3368 sayılı başvurusunun reddine karar vermek gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 22/03/2024 tarih ve E.2022/3368 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

05/05/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili Kenan YAŞAR	Üye Doğan AĞIRMAN	Üye Eyüp SARICALAR	Üye Muharrem ÜRGÜP
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden UK6hwiK - 3FRQcBK - 2BydXcq - 9Xwcc8= ile erişebilirsin